

Fylkesmannen i
NORDLAND

- virker til Nordlands beste

Forvaltningskontrollrapport

Vefsn Kommune 2015

Kontrollert ordning:

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket

INNHALDSFORTEGNELSE

Forvaltningskontroll	3
1 Sammen drag	3
2 Begrepsavklaringer:	3
3 Grunnlag for kontrollen	4
3.1 regelverk For søknadsomgang 20. august 2014:	4
3.2 regelverk For søknadsomgang 20. januar 2015:	4
4 Gjennomføring av kontrollen.....	4
5 Tabell:	5
6 Generelt om kommunen	5
7 Kontrollområder	5
7.1 Generell kommentar om funn.....	6
7.2 Saksbehandling.....	6
7.3 Journalføring	6
7.4 Stedlig kontroll.....	7
7.5 Registrerte avvik	8
7.6 Registrerte merknader	11
8 Generelle kommentarer	Feil! Bokmerke er ikke definert.

FORVALTNINGSKONTROLL

Kontrollert kommune	: Vefsn
Dato rapport	: 25.01.2016
Kontroll avholdt dato	: 9.11.2015
Gjennomført av	: Åge Ystad, Åsa Hellem og Hans Christian Jarnæs
Kontrollert(e) ordning(er)	: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.
Saksnummer ePhorte	: 15/6374

1 SAMMENDRAG

Fylkesmannen i Nordland gjennomførte forvaltningskontroll av tilskuddsordninger innen landbruket i Vefsn kommune den 9.november 2015. Tema for kontrollen var kommunens forvaltning av tilskuddsordningen Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Under kontrollen ble søknader fra 18 av 105 foretak vurdert.

Det ble avdekket 4 avvik og 4 merknader under kontrollen.

2 BEGREPSAVKLARINGER:

Funn er de faktiske forhold som avdekkes under Fylkesmannens kontroll. Disse kategoriseres som generelle kommentarer, avvik eller merknader i kontrollrapporten.

Generelle kommentarer beskriver det vi mener er verdt å bemerke om kommunens forvaltning av de kontrollerte tilskudd utenom avvik og merknader.

Avvik er brudd på formelle krav fastsatt i lover, forskrifter, rundskriv eller jordbruksavtalen.

Merknad er forhold som vi mener det er nødvendig å påpeke for å sikre god forvaltning av kontrollerte ordninger.

Trekk vil si en reduksjon i tilskuddet som følge av at informasjonen i søknaden er justert/rettet slik at den stemmer med virkeligheten.

Avkorting innebærer at det foretas en reduksjon i tilskuddet foretaket i utgangspunktet hadde rett på. En retting av søknaden i samsvar med de faktiske forhold hos foretaket er ikke en avkorting. En eventuell avkorting må komme i tillegg til oppretting av søknaden/utbetalingen.

3 GRUNNLAG FOR KONTROLLEN

- ✓ Lov om jord (jordlova) 12. mai 1995 nr. 23
- ✓ Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. 19. desember 2014 nr. 1817.
- ✓ Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket og avløsertilskudd i jordbruket, 29. juni 2015 nr. 802.
- ✓ Forskrift om miljøplan 15. januar 2003 nr. 54.
- ✓ Reglement for økonomistyring i Staten §§ 14 og 15. fastsatt 12. desember 2003
- ✓ Jordbruksavtale 2015 – 2016. Inngått 22. juni 2015.

3.1 REGLVERK FOR SØKNADSOMGANG 20. AUGUST 2014:

Rundskriv 2014-15 fra Landbruksdirektoratet - *kommentarer* til reglene om produksjonstilskudd i jordbruket og avløsning ved ferie og fritid.

Rundskriv 2014-16 fra Landbruksdirektoratet.- *saksbehandlingsrutiner*.

3.2 REGELVERK FOR SØKNADSOMGANG 20. JANUAR 2015:

Rundskriv 2014-29 fra Landbruksdirektoratet.- *kommentarer* til reglene om produksjonstilskudd i jordbruket og avløsning ved ferie og fritid. – *Revidert 17.4.2015*.

Rundskriv 2014-30 fra Landbruksdirektoratet.-*saksbehandlingsrutiner*. – *Revidert 22.1.2015*.

Fylkesmannen har det regionale ansvaret for at tilskudd i landbruket blir forvaltet i samsvar med forutsetningene. Forvaltningskontroll av kommuner er et virkemiddel i dette arbeidet.

4 GJENNOMFØRING AV KONTROLLEN

Forvaltningskontrollen ble gjennomført med dokumentgjennomgang og intervju av Landbrukssjefen og saksbehandlere i kommunen.

Kontrolldagen bestod av:

- ✓ Åpningsmøte for å informere om kontrollens hensikt og omfang
- ✓ Intervju med fagansvarlige for ordningen.
- ✓ Gjennomgang av saksdokumenter for ordningen for søknadsomgang august 2014 og januar 2015.
- ✓ Sluttmøte med gjennomgang av kontrollen og presentasjon av funn.

Hovedfokus i forvaltningskontrollen er for å kartlegge forvaltningspraksisen til kommunen. Det ble gjennomført en validitetskontroll av om lover og regler for forvaltningen etterleves.

I reglement for økonomistyring i staten er det fastsatt at alle virksomheter skal etablere systemer og rutiner som har innebygd intern kontroll, blant annet for å sikre at måloppnåelse og resultater står i et tilfredsstillende forhold til fastsatte mål og resultatkrav.

Tabellen på neste side viser en oversikt over personer som deltok under kontrollen og hvilke deler av kontrollen de deltok på.

5 TABELL:

Navn	Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Fra kommunen				
Magne Pettersen	Rådmann	X		X
John Peter Garnes	Plan og utviklingssjef	X		X
Sverre Stokka	Landbrukssjef	X	X	X
Berit Strømstad	Rådgiver	X	X	X
Hans Gunnar Otervik	Rådgiver	X	X	X
Fra fylkesmannen				
Åsa Hellem	Fagansvarlig kontrollør	X	X	X
Åge Ystad	Fagansvarlig kontrollør	X	X	X
Hans Christian Jarnæs	Kontrollleder	X	X	X

6 GENERELT OM KOMMUNEN

For søknadsomgangene august 2014 var det 82 jordbruksforetak som søkte om produksjonstilskudd og for januar 2015 var det 105 foretak som søkte om produksjonstilskudd. Nedenfor presenteres en oversikt over utbetalt tilskudd for produksjonstilskudd, avløsertilskudd og pristilskudd for årene 2014 og 2015.

For 2014 er det utbetalt totalt kr. 38 851 594,- i produksjonstilskudd, avløsertilskudd og pristilskudd.

For 2015 var det per kontroll dagen utbetalt kr. 27 292 133,- i produksjonstilskudd og avløsertilskudd.

7 KONTROLLOMRÅDER

I dette kapittelet blir først noen generelle kommentarer om funn presentert. Så vil punktene 7.5 og 7.6 presentere avvik og merknader som er registrert ved denne forvaltningskontrollen

7.1 GENERELL KOMMENTAR OM FUNN

Produksjonstilskudd

For søknadsomgangene august 2014 og januar 2015 er totalt 18 foretak valgt for kontroll av Fylkesmannen. Søknadene fra de utvalgte foretakene er vurdert for begge søknadsomgangene. Valg av foretak er gjort med bakgrunn i kommunens utvalg til stedlig kontroll og fra feil- og varselmeldinger i WESPA (saksbehandlersystem fra Landbruksdirektoratet).

Generelt er det god saksbehandling og oppfølging av foretak som søker om produksjonstilskudd i Kommunen. Kommunen bruker merknadsfeltet aktivt i saksbehandlingssystemet WESPA, noe som kvalitetssikrer saksbehandlingen.

7.2 SAKSBEHANDLING

- Kommunen har ikke utarbeidet rutinebeskrivelser for behandling av søknader om produksjonstilskudd i jordbruket.
- Kommunen har ikke skriftlige rutiner for utvelgelse til stedlig kontroller.
- Det foretas ingen reell risikovurdering ved utvelgelse av foretak til stedlig kontroll
- Ingen rutinebeskrivelse for behandling av eventuelle tips om ulovligheter.
- Kommunen har utfyllende og gode merknader og forklaringer i WESPA, ved endringer av søknadsopplysninger.
- Ingen vurderinger er gjort skriftlig om avkorting ved endring av søknadsopplysninger i WESPA.

7.3 JOURNALFØRING

- Kommunen journalfører alle søknader på ett eget saksnummer for hver søknadsomgang for alle søkere i kommunens saks- og arkivsystem eSak
- Hovedvekten av alle foretak leverer elektronisk søknad. Kun noen enkelte søkere kommer til kommunen for å få hjelp til å legge inn i WESPA.
- Elektroniske søknader blir journalført i kommunens saksbehandlingssystem eSak, etter tredje inputkontroll.
- Papirsøknader stemples og journalføres fortløpende når de blir mottatt av kommunen.
- E-poster blir journalført på den enkelte sak. (Dette i følge saksbehandler.) Vi har ikke funnet e-post korrespondanse i eSak for de 18 foretak vi har kontrollert.
- Ved telefonsamtaler som gjelder søknader om produksjonstilskudd endrer kommunen søknadene i WESPA. Dette blir skrevet inn i WESPA som merknad.
- Telefondialog som gjelder søknad blir ikke dokumentert i eSak.
- Kontrollskjemaer etter stedlig kontroll blir journalført i eSak.
- Resultatet etter stedlig kontroll blir dokumentert og ført i WESPA.

7.4 STEDLIG KONTROLL

På grunnlag av en risikovurdering skal kommunen plukke ut minst 5 prosent av foretakene, som har søkt om produksjonstilskudd, til stedlig kontroll.

For søknadsomgangen 20. august 2014 hadde kommunen vært ute på stedlig kontroll hos 12 foretak. For 20. januar 2015 hadde kommunen vært ute på stedlig kontroll hos 5 foretak. Dette er tilstrekkelig.

Det foreligger ingen skriftlige risikobaserte utvelgelse til stedlig kontroll. Det blir foretatt en vurdering av hvem som skal kontrolleres for hver søknadsomgang. Det trekkes ut foretak ut fra kjennskap og egne vurderinger. Over tid har nesten alle foretak blitt kontrollert. Kommunen tar hensyn til geografi ved utvelgelse av foretak. Se også merknad 2.

Stedlig kontroll varsles pr brev og det blir forklart om kontrollens hensikt og omfang. I varselbrevet blir det informert om hvordan kontrollen skal bli utført. jfr. forvaltningsloven § 15. Kommunen opplyser ikke om søkers rettigheter jfr. forvaltningsloven §§ 14. Se merknad 3.

Tidspunkt for kontroll blir avtalt pr telefon. Stedlig kontroll blir utført av en til to personer alt etter kapasitet.

Kommunen benytter kontrollskjema ved stedlig kontroll. Det er påført dato for kontroll tidspunktet med underskrift av kommunen og søker.

Kontrollskjema blir journalført i eSak. Vurderinger om eventuell avkortinger blir ikke skriftliggjort i eSak/WESPA.

Kommunen har endret feilopplysninger i søknader etter stedlig kontroll uten at dette er kommentert i verken eSak eller i WESPA.

7.5 REGISTRERTE AVVIK

Følgende avvik ble registrert ved forvaltningskontrollen:

Avvik 1	Kommunen endrer opplysninger i søknader ved maskinell inputkontroll, uten å vurdere å stoppe eller avkorte i tilskuddet. Det er heller ingen forklaring i merknadsfeltet i WESPA hvorfor søknadsdata er endret.
----------------	--

Referanse	Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 12. Rundskriv 2014-16 pkt. 7.1 fra Landbruksdirektoratet. Rundskriv 2014-30 pkt. 8.1 fra Landbruksdirektoratet.
------------------	--

Kommentar	Kommunen endrer søknad uten å skrive i kommentarfeltet i WESPA hvorfor det ikke er gjort vurdering om avkorting.
------------------	--

Org.nr. 883610652 Fulldyrket eng er redusert fra 774 daa til 531 daa. Innmarksbeite er reduser fra 76 daa til 70 daa. Det er ikke vurdert avkorting.

Org.nr. 913589939. Søker har krysset nei i søknad om miljøplan, med bakgrunn i fritak om dette. Kommunen har endret i søknad til ja for miljøplan. Det foreligger ingen dokumentasjon på årsak til dette. Det er ikke journalført noe dialog med søker. Ingen dokumentasjon på fritak eller dokumentasjon på miljøplan innen fristen.

Org.nr. 974621479. Leveranse av melk og kjøtt er registrert på ulikt organisasjonsnummer i forhold til søknad. Feilen er rettet på søknad, men ikke kommentert i verken WESPA eller i eSak.

Dersom foretaket har gitt feil opplysninger i søknad som ville ført til en merutbetaling som denne ikke hadde krav på, skal kommunen vurdere om foretaket har vært i god tro eller om feilopplysningene i søknaden er gitt uaktsom eller forsettlig.

Kommunen skal rette søknader der det er søkt om for mye. Kommunen må også vurdere om det er grunnlag for avkorting i tilskuddet som følge av feilopplysninger.

Avvik 2	Kommunen har ført inn opplysninger i søknad, uten at foretaket selv har søkt om dette og uten å begrunne dette i merknadsfeltet i WESPA
Referanse	Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 8. Rundskriv 2014-29 pkt. 8 fra Landbruksdirektoratet. Rundskriv 2014-15 pkt. 9 fra Landbruksdirektoratet.
Kommentar	<p>Org.nr. 969710536 Kommunen har økt arealet fra 16 daa til 50 daa. Innmarksbeite er redusert med 2 daa. Endringene er begrunnet i WESPA med opplysninger fra Debio. Det foreligger ingen dokumentasjon på dialog med søker.</p> <p>Org. nr. 812991612 Ingen utredning for hvorfor manglende melkekvote ble godkjent. Det foreligger ingen dokumentasjon på om kommunens dialog med TINE er blitt gjort kjent for søker. Det foreligger kun manuell utbetalingsbrev i WESPA.</p>
Avvik 3	Opplysninger foretak har gitt i søknad samsvarer ikke med resultat etter stedlig kontroll. Det er ikke vurdert avkorting.
Referanse	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket § 13. Rundskriv 2014-16 pkt. 5.5 fra Landbruksdirektoratet. Rundskriv 2014-30 pkt. 6.5 fra Landbruksdirektoratet.
Kommentar	<p>Kommunen har endret opplysninger i søknader fra seks foretak. De endringer som er gjort er ikke blitt vurdert som feilopplysninger og vurderinger om avkorting er ikke gjort.</p> <p>Org.nr. 969705923. Søknaden er stoppet, uten at det er gjort et formelt vedtak. Årsak er at søker ikke disponerte arealene.</p> <p>Org.nr. 979356080 Det foreligger ingen forklaring på endringer som er gjort angående dyr på beite av kommunen. Ingen dokumentasjon på vurderinger om eventuell avkorting.</p> <p>Org.nr. 986135170 Det er gjort avkorting i avløsertilskuddet fordi avløser ikke ble godkjent. Søknad står som godkjent, søker har ikke fått noe vedtak om avslag på søknad. Det er ikke kontrollert om samme feil er gjort ved tidligere søknadsomganger. Areal opplysninger er blitt endret for søknadsomgang august 2014, avkorting ikke vurdert.</p> <p>Org.nr. 9851128138 Avløsertjenester er redusert med bakgrunn i opplysninger fra landbruketstjenesten. Fra kr 50831,- til kr 40665,- Søker er kun muntlig informert om endringen, ikke vurdert avkorting. Kommunen har ikke krevd dokumentasjon fra søker, for å kontrollere at landbruketstjenesten sine opplysninger er korrekte. Det mangler vurderinger og merknader i eSak og WESPA.</p>

Kommunen skal vurdere om det er grunnlag for avkorting av tilskuddet i tilfeller der det er avvik mellom opplysningene søkeren har gitt i søknaden og resultatet etter stedlig kontroll, samt opplysninger foretak gir i kontakt med kommunen.

Ved lavere tall enn det er søkt om skal kommunen vurdere om foretaket har vært i god tro eller om feilopplysningene i søknaden er gitt uaktsom eller forsettlig.

Avvik 4 **Kommunen har godkjent en ufullstendig miljøplan. Det er ikke foretatt trekk eller vurdert avkorting i utbetalingen av tilskudd som følge av feilopplysningen.**

Referanse Straffeloven §§ 270 og 271.
Forskrift om miljøplan.
Rundskriv 2014–16 pkt. 5.4.7 og pkt. 9.6 fra Landbruksdirektoratet.

Kommentar Ved stedlig kontroll skal kommunen kontrollere at foretaket har en miljøplan, og at det er gitt rett opplysning om dette i søknad om produksjonstilskudd og om miljøplanen er komplett.

Org.nr. 969706121 Miljøplanen er ufullstendig og kan ikke godkjennes av Fylkesmannen da den mangler sjekkliste. Det er ikke vurdert avkorting. Foretaket hadde svart ja for at det hadde en fullstendig miljøplan.

Dersom søker gir feil opplysninger til myndighetene for å få utbetalt tilskudd de ikke har krav på, vil handlingen kunne falle inn under bedrageribestemmelsene i straffeloven § 270 om simpelt bedrageri, evt. § 271 om grovt bedrageri. Vi gjør oppmerksom på at også medvirkning fra forvaltningens side på dette området kan være straffbart, jf. straffeloven §§ 270 og 271.

7.6 REGISTRERTE MERKNADER

Følgende merknader ble registrerte ved forvaltningskontrollen:

Merknad 1	WESPA tilfredsstiller ikke kravene til offentlig arkivsystem eller som saksbehandlingssystem
Referanse	Forvaltningsloven. Arkivlova § 6. Rundskriv 2014-30 pkt. 5.1.1 fra Landbruksdirektoratet.
Kommentar	<p>Fylkesmannen finner få eller ingen tilleggsopplysninger i eSak for søknadsomganger der det er gjort vurderinger om avkorting.</p> <p>Ved eventuell avkorting må dette dokumenteres i eSak, WESPA tilfredsstiller ikke kravene til offentlig saksbehandling. Kommunen må derfor sørge for et tilfredsstillende system for journalføring og arkivering som oppfyller kravene i arkivloven og forskrift om offentlige arkiv. Det samme gjelder vedrørende en eventuell klagebehandling i henholdt til forvaltningsloven.</p>
Merknad 2	Kommunene må prioritere kontrollressursene sin mot søknader hvor det er størst risiko for feil. Utplukket av søknader til stedlig kontroll må derfor gjøres på grunnlag av en risikovurdering.
Referanse	Rundskriv 2014-16 pkt. 5.1 fra Landbruksdirektoratet. Rundskriv 2014-30 pkt. 6.1 fra Landbruksdirektoratet.
Kommentar	<p>Risikobasert utplukk innebærer at kommunen må vurdere sannsynlighet for at uregelmessigheter kan inntreffe og mulige konsekvenser dersom slike uregelmessigheter inntreffer. Kommunen har ingen skriftlig-risikobasertplan for utvelgelse til stedlig kontroll.</p> <p>Til hjelp for kommunenes utplukk gis nedenfor eksempler på hva som kan vurderes. Listen er ikke uttømmende.</p> <p>Eksempler med høy sannsynlighet for uregelmessigheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Opplysninger oppgitt i søknaden kan ikke kontrolleres maskinelt ✓ Foretaket har oppgitt mange forskjellige produksjoner på søknadsskjemaet ✓ Det er søkt om tilskudd på nye eller endrede ordninger ✓ Foretak med samme produksjon på samme eiendom. ✓ Foretak som mottar store tilskuddsbeløp <p>Org.nr. 970899510 Foretak med omfattende drift, en feilutbetaling vil gi store utslag på utbetaling av tilskudd. Utbetalt pristilskudd i 2014 til dette foretaket var på kr 1707 229,- Fylkesmannen finner ikke at foretaket er kontrollert i løpet av de siste 9 år.</p>

Merknad 3 **Kommunen opplyser ikke om søkers rettigheter og klagemuligheter ved stedlig kontroll**

Referanse Rundskriv 2014-16 pkt. 5.3 fra Landbruksdirektoratet.
Rundskriv 2014-30 pkt. 6.3 fra Landbruksdirektoratet.

Kommentar Stedlig kontroll varsles pr brev og det blir forklart om kontrollens hensikt og omfang. I varselbrevet blir det informert om hvordan kontrollen skal bli utført. jfr. forvaltningsloven § 15.

Kommunen opplyser ikke om søkers rettigheter og klagemuligheter ved pålegg om å gi opplysninger. jfr. forvaltningsloven §§ 14.

Merknad 4 **Hvor mye skal avkortes ved feilopplysninger. Kommunen må alltid vurdere hva som er rimelig og forholdsmessig i hvert tilfelle.**

Referanse Rundskriv 2014-16 pkt. 9.5.5 fra Landbruksdirektoratet.
Rundskriv 2014-30 pkt. 10.5.5 fra Landbruksdirektoratet.

Kommentar Det er ingen faste satser for hvor stort avkortingsbeløpet skal være. Som en retningslinje for beregning av avkortingsbeløpet oppstilles følgende utgangspunkt:

Der en feilopplysning er gitt **simpel uaktsomt**, dvs. at søker *burde* ha forstått at opplysningen han ga kunne føre til at han fikk en urettmessig utbetaling, kan det legges til grunn en standardisert avkortingsnorm. I det faktisk berettigede tilskudd trekkes det fra et beløp tilsvarende den merutbetaling feilopplysningen i søknaden ville medført.

- ✓ Der en feilopplysning er gitt **grovt uaktsomt** eller **forsettelig** ligger avkortingsnormen fra 60 – 100 %. Det er **graden av utvist skyld** hos søker som er vurderingstemaet for avkorting.
- ✓ At en feilopplysning er inngitt **grovt uaktsomt** innebærer at søker har opptrådt særlig klanderverdig og *måtte* vite at opplysningen var feil.
- ✓ At en feilopplysning er inngitt **forsettelig** innebærer at søker med viten og vilje har oppgitt feil opplysning for å oppnå en større tilskuddsutbetaling.

Kommunen må alltid vurdere hva som er rimelig og forholdsmessig i hvert tilfelle. Avkortingsbeløp kan settes både høyere og lavere enn hva som følger over, ut fra forhold ved den enkelte sak

Org. nr. 989322826 Dyretall er rettet etter stedlig kontroll, det er foretatt en avkorting med kr 1000,- (Storfe er redusert fra 82 til 66 dyr)

Størrelsen på avkortningen som er gjort, er lav i forhold til endringen som er gjort av dyretallet. Vurderingen er mangelfull.

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnpost@fylkesmannen.no

www.fmno.no

